

Nieuwsbrief Den Haag e. o. 8 - 22 oktober 2020

Van de redactie

Na enkele weken van stilte weer een Nieuwsbrief. Inmiddels zijn alle activiteiten met de nodige aanpassingen weer van start gegaan. Zoals gebruikelijk treft u eerst het nieuws uit de kerkenraad, met daarna twee oproepen, de eerste is gericht aan vrijwilligers om kerkTV mogelijk te maken, de tweede oproep is aan potentiële zangers, die tijdens de diensten zonder grote samenzang toch in een klein koortje de liederen voorzingen.

Dit alles natuurlijk gevolgd door aankondiging van onze kerkdiensten, tijdens de eerstvolgende dienst buigen de kinderen zich over *De vallende muren van Jericho* en op zondag 18 oktober is er een themadienst over *De kracht van ontmoeting*. Ds. Antje van der Hoek schrijft naar aanleiding van het laatste boek van Marjoleine de Vos over *Landschap lezen, buiten én binnen jezelf* en hierna volgt de programmering van onze cursussen.

Ds. Reinhold Philipp start een serie over het gebed '(Het) Onze Vader' en er zijn enkele impressies over de Algemene Vergadering (AV) van Bestuur en beraad die op 26 september in Utrecht plaats vond. En tot slot heeft Margreet Jonkers heeft weer een Babbel ingestuurd met een verborgen advies.

Uit de kerkenraad

Door Madzy van der Kooij

Deze week was het weer even spannend: in Staphorst volle kerken, met aantallen, waar wij als remonstranten niet eens van kunnen dromen. Meteen de dag daarop een nieuwe regel voor alle religieuze organisaties: maximaal 30 mensen. Voor onze gemeente zijn de gevolgen niet zo heel groot, want we zitten niet vaak boven dat aantal van 30 mensen. Ik wil u er wel op wijzen, dat met deze nieuwe regel, het van nog groter belang is, dat u zich van tevoren aanmeldt – soms schiet dat er bij in..... Een mondkapje is niet verplicht, maar als u zich daarbij prettig voelt, kunt u dat natuurlijk dragen. De algemene regel is nu, dat bij bewegen een kapje wordt gedragen, maar bij het gaan zitten het kapje af mag. Een uitdaging bij het koffiedrinken.

De kinderkring van a.s. zondag gaat gewoon door en ook de kleine cantorij zal in de diensten blijven zingen.

Dan nog even iets over de collectes: soms lonkt de koffie zo verleidelijk, dat mensen eerst koffie nemen en de collecte vergeten. Dat betekent dan, dat als de collectant bijna klaar is met tellen, er nog mensen iets komen geven. Dat is natuurlijk ook op een later tijdstip altijd welkom, maar het zou fijn zijn, als u eerst langs de collectes loopt en dat u dan naar de koffie spoedt.

U denkt natuurlijk ook nu al aan onze Algemene Vergadering AV? Die is over precies een maand, dus op 8 november. Daar wordt het beleidsplan voor de komende 10 jaar besproken.

Kerk-televisie: 'regisseurs' - mannen en vrouwen - gezocht!

Peter Thiadens, kerkmeester

Bram Rutgers van der Loeff, kerkenraadslid communicatie

De kerkenraad heeft besloten om de bestaande meeluistermogelijkheid voor onze kerkdiensten om te zetten in een kerkTV. Het meekijken en meeluisteren geeft meer betrokkenheid bij de dienst. En bovendien: de beperkingen vanwege corona zullen helaas nog wel even duren.

De kosten van kerkTV zijn te overzien en voor de besturing van de camera is er een speciaal geprogrammeerde en gebruiksvriendelijke iPad. De 'bestuurder' of dunder gezegd 'regisseur' hoeft daarom geen techneut te zijn.

Het besturingsprogramma kent maar een beperkt aantal mogelijkheden om de 'actie' op of bij het podium van de kerkzaal in beeld te brengen. Wie een iPad of tablet kan gebruiken, kan dus ook deze kerkTV-camera zijn werk laten doen.

Vele kerken hebben de afgelopen maanden dan ook een soortgelijke stap kunnen zetten. Echter, wij kunnen die stap alleen zetten, wanneer er voldoende 'regisseurs' gevonden worden. Laat u niet afschrikken door dat woord, u krijgt geen speciaal jasje aan, maar u bewijst er uw gemeente een enorme dienst mee, als u zich hiervoor als vrijwilliger aanmeldt (via de administratie bij Peter Thiadens). Natuurlijk mag u zich ook 'onder voorbehoud' opgeven, als u eerst wel eens wilt zien of het echt zo eenvoudig is. Peter Thiadens maakt zo nodig graag een afspraak met u om elders in de regio te bekijken hoe het daar werkt.

Kunt u zingen, zing dan mee!

Rachel Adriaanse

Het is u ongetwijfeld niet ontgaan dat er in de kerkdiensten sinds kort weer wordt gezongen! Zeer beperkt weliswaar, want de corona-maatregelen staan niet toe dat er door de kerkgangers gezamenlijk wordt gezongen. Wel hebben we sinds kort in elke dienst een klein koortje van 4 mensen dat de liederen zingt. Mocht u ook eens willen meezingen en bent u goed bij stem, dan hebben we u er graag bij.

Per dienst wordt geïnventariseerd wie in de gelegenheid is en dan wordt er een rooster gemaakt. De orde van dienst wordt van tevoren toe gemaïld, zodat de zangers zich kunnen voorbereiden. Het koortje komt een kwartier voor aanvang van de dienst nog even bij elkaar om in te zingen.

Bent u geïnteresseerd? Meldt u zich dan via: readriaanse@gmail.com.

Hartelijk dank, groeten van Rachel

Zondag 11 oktober, 10.30 uur Kerkdienst in aangepaste vorm

Voorganger: ds. Reinhold Philipp

Thema: Niet zwijgen

Tijdens deze dienst is er ook Jeugdkring en Kom in de kring met het thema: *De vallende muren van Jericho*

Bij deze kerkdienst mogen 30 mensen aanwezig zijn. Aanmelden is verplicht voor vrijdag 13.00 uur, tel: 070-3250779 of via e-mail: remondenhaag@hetnet.nl. [Klik hier](#) voor het bezoekersprotocol.

Zondag 18 oktober, 10.30 uur Kerkdienst in aangepaste vorm

Voorganger ds. Antje van der Hoek,

Samen met Robina Joemmanbaks van de Achmadiyya-beweging

Het thema is: De kracht van ontmoeting

Misschien loopt u er wel eens langs: de Mobarakmoskee aan de Oostduinlaan in het Benoordenhout? Al vijftenzestig jaar, ruim voordat ook elders in het Nederland moskeeën verschenen, staat hier een moskee van de Achmadiyya-beweging. Deze beweging ontstond aan het einde van de negentiende eeuw in voormalig Brits-Indië. De stichter ervan, Mirza Ghulam Ahmad (1835-1908) maakte er aanspraak op door God te zijn gezonden om de islam in oorspronkelijke zuiverheid te herstellen. Deze zienswijze leidde echter tot tegenstand, m.n. in Pakistan, waar de achmadi's zelfs de status van niet-islamitische minderheid kregen. In 1947 stichtte men, vanuit Londen, een missiepost in Den Haag en in 1955 werd de moskee gebouwd.

Bij deze kerkdienst mogen 30 mensen aanwezig zijn. Aanmelden is verplicht voor vrijdag 13.00 uur, tel: 070-3250779 of via e-mail: remondenhaag@hetnet.nl. [klik hier](#) voor het bezoekersprotocol.

Collecte vierde kwartaal

De collecte is in het derde kwartaal bestemd voor **India Project**. In de vorige Nieuwsbrief (10 september) stond een uitgebreide beschrijving over dit project.

U kunt uw donatie overmaken naar de rekening: NL 93 INGB 0000 0063 97 van de kerk onder vermelding van: collecte Voedselbank.

Onze hartelijke dank!

De diaconale commissie

Ons pastoraal team staat voor u klaar

U kunt hen bereiken op:

Ds. Antje van der Hoek: telefoon: 0252-211204,
e-mail: hoekpred.remodenhaag@gmail.com

Ds. Reinhold Philipp Telefoon: 070-3878732,

e-mail: reinholdphilipp@freedom.nl

Landschap lezen, buiten én binnen jezelf

Ds. Antje van der Hoek

'Je keek te ver. Dat wat je zoekt is hier'. Deze slotregel van een van haar gedichten is de titel van het onlangs gepubliceerde boekje van Marjoleine de Vos. Het beleefde in korte tijd al meerdere herdrukken. *'Een wandeling'* luidt de ondertitel en dat is dan ook wat er, als lezer, met je gebeurt. Je wordt meegenomen door een deel van het Groningse Hogeland. Je gaat op pad in de omgeving van Zeerijp, Eenum, Leermens in het oude cultuurlandschap aldaar met haar wierden en oude Romaanse kerkjes. De schrijfster woont er reeds enige tijd en is ervan gaan houden. Dat blijkt uit alles. Al wandelend 'leest' De Vos het eigene van dit landschap, boomgaarden, akkers, vogels, dieren, lichtval en wat dies meer zij. Zo voert zij een pleidooi voor *'landschapsleesles'*. Want om iets meer te begrijpen van zo'n oud cultuurlandschap moet je je erin verdiepen. Ga je zien hoe het zich heeft ontwikkeld. Dat zijn velen vandaag de dag verleerd, maar als je het probeert, ontdek je steeds meer sporen en tekens onder die weidse Groningse lucht.

Maar behalve tot het lezen van het uiterlijke landschap, geeft het dagelijkse wandelen de schrijfster ook aanleiding tot mijmeringen en reflectie op het bestaan. Op de van haar bekende wijze voert ze je mee in haar innerlijke landschap, langs ervaringen van verwondering en ontroering, maar ook van het ondoorgroendelijke van het leven, langs rouw en gemis. De door haar geciteerde dichters, schrijvers en denkers (en dat zijn er altijd vele!) werpen daar steeds weer nieuw licht op, maar de fysieke ervaring van de wandeling zélf tilt de zwaarte van die vragen op. Zo voelt zij zich bevrijd van het denken om volledig op te gaan in het nú. In de volheid van het moment, een welhaast mystieke ervaring.

Mij deed het boekje denken aan *'Merkstenen'* van Dag Hammarskjöld, de Zweedse secretaris-generaal van de VN (1905-1961), van wie na zijn dood enigszins duistere dagboek aantekeningen werden gevonden. Zijn, explicieter door de christelijke traditie gekleurde, levensinzichten tekenden zich ook af tegen de contouren van een landschap, zij het een ander dan dat van De Vos. Voor Hammarskjöld waren het vooral zijn ervaringen op zijn tochten in de Zweedse bergen die het décor vormden van zijn zoektocht naar betekenis en overgave. Telkens wanneer hij nieuwe spirituele inzichten opdeed, noteerde hij ze als waren zij richtingaanwijzers (merkstenen) op een bergpad. Aan de hand daarvan oriënteerde hij zich, verkende hij het landschap van zijn eigen ziel en boekte hij gaandeweg vooruitgang. Om zijn aantekeningen als volgt te besluiten: *'De seizoenen wisselden/ en het licht/en het weer/ en het uur./Maar dit is hetzelfde land./En ik begin de kaart te kennen/ en de windstreken'*.

Het landschap leren lezen, dat buiten jezelf én binnenin jezelf is: De Vos en Hammarskjöld doen c.q. deden het allebei op éigen wijze. Niet elders, ver weg, maar in het hier en nu van hun éigen omgeving. Hierop door mijmerend kijk ik ineens vanuit een ander perspectief naar ónze kerk. Ooit als *'Kapel West'* gebouwd, niet op een Groningse wierde, maar op een

Haagse duinrug. Op een hoogte, letterlijk. Met de bedoeling om inspiratie op te doen, elkaar te bemoedigen, levensinzichten, vreugde en verdriet, te delen. Wat een rijkdom!

Marjoleine de Vos - Je keek te ver, een wandeling. Van Oorschot Terloops, 2020.

Zaterdag 17 oktober, 10.30 uur

Samen poëzie lezen, met Ingrid de Bonth (laatste cursusdag)

Deelname voor leden/vrienden: vrijwillige bijdrage; overige belangstellenden € 5,- per keer.

In drie bijeenkomsten richten we ons op het samen lezen en ervaren van poëtische teksten. Er wordt aandacht besteed aan o.a. literair taalgebruik, stijlfiguren, metrum en ritme. De gedichten zullen zoveel mogelijk verbonden zijn met ons jaarthema: 'Over muren heen'.

Drie zaterdagen van 10.30-12.30 uur. Maximaal 20 deelnemers.

Opgave is gewenst via het bureau 070-3250779 of mail: remondenhaag@hetnet.nl

[Lees meer](#)

Dinsdag 20 oktober, 14.00 uur

Bijbelcursus 'Autobiografisch Bijbellezen'

O.l.v. ds. Reinhold Philipp

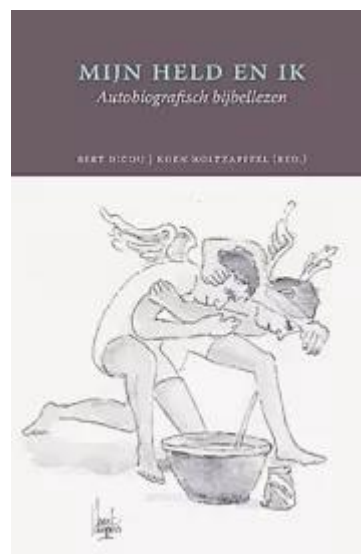
Toegang vrij

Autobiografisch Bijbellezen kan worden gezien als een ideale manier om met elkaar een geloofsgesprek aan te gaan, met het betrekken van Bijbelse verhalen op de eigen levensloop. Centraal staan teksten uit het boek 'Mijn held en ik'.

Op 20 oktober: Jakob (Genesis 25 en 32)

Opgave is gewenst (max 15 pers.) via het bureau 070-3250779 of mail: remondenhaag@hetnet.nl

[Lees meer](#)

Zaterdag 24 oktober, 10.30 uur

Muziekcursus van Hans Jacobi: *Muziek en grenservaringen*

**Deelname voor leden/vrienden: vrijwillige bijdrage;
overige belangstellenden €5,- per keer**

Veel Bijbelse figuren, bijv. Abraham en Paulus, belandden precies waar ze niet wilden zijn. Maar juist daar vonden ze hun ware zelf. In deze ook voor ons duistere tijden, kan muziek een middel zijn voor meer zekerheid en harmonie. Op "wegen en grenzen" zoeken we in deze cursus naar breukvlakken waarop zich momenten van schoonheid voordoen.

Op 24 oktober bespreken we Ballingen in Los Angeles (Adorno, Stravinski, Schönberg, John Cage).

Voor en tijdens de tweede wereldoorlog werd Los Angeles een ballingsoord voor Europese cultuurdragers. Velen van hen voelden zich hier echter vervreemd, vanwege de Amerikaanse cultuur en de filmindustrie van Hollywood.

Opgave is gewenst (max 15 pers.) via het bureau 070-3250779 of mail: remondenhaag@hetnet.nl

[Lees meer](#)

Het Onze Vader

Ds. Reinhold Philipp

Het Onze Vader is één van de bekendste teksten uit de Bijbel. Het is een gebedstekst die christenen van alle plaatsen en uit alle tijden met elkaar verbindt. Dagelijks spreken miljoenen christenen dit gebed uit. Van over de hele wereld zijn in het Pater Noster-klooster op de Olijfberg op keramieke tegels versies van het Onze Vader in vele verschillende talen verzameld.

Het klooster is gebouwd op de plaats waar Jezus volgens de overlevering zijn leerlingen het Onze Vader heeft geleerd. Er bestaan in de Bijbel twee versies van het Onze Vader. De meest uitgebreide versie van het gebed is te vinden in het Evangelie van Mattheüs (Mattheüs 6:9-15). De evangelist Lukas geeft een iets kortere versie (Lukas 11:2-4).

[Onze] Vader,

[die in de hemel zijt,]

uw Naam worde geheiligd,

uw Rijk kome,

[uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.]

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schuld

zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven.

En leid ons niet in bekoring,

[maar verlos ons van het kwade.]

Tussen [] staan de woorden die Lukas niet heeft. De vraag is: waarom is de versie van Mattheüs langer dan de versie van Lukas? Of andersom gevraagd: waarom is Lukas korter

dan Mattheüs? En waarom ontbreekt dit gebed geheel in de evangeliën van Markus en Johannes?

De langere versie van Mattheüs wordt vanaf het vroegste begin van het christendom in de liturgie gebruikt. Al gauw werd voor dit liturgische gebruik de doxologie (lofprijzing) toegevoegd:

Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid.

Amen.

Deze doxologie lijkt net als het Onze Vader wortels in het joodse kaddisgebed te hebben. Dat is een loflied op de God van Israël, waarin vertrouwen in de toekomst en de verlossing van de wereld wordt uitgesproken. De manier waarop Jezus zijn leerlingen leerde bidden, laat waarschijnlijk iets zien van zijn eigen manier van bidden.

Zelf heb ik het Onze Vader talloze malen gebeden. Maar het is voor mij ook een gebed dat steeds weer vragen oproept: passen de woorden van dit gebed bij mijn manier van bidden? Hoe actueel is het Onze Vader? Kunnen we het in onze tijd nog op deze manier bidden? Of is de tekst toe aan een update?

We zullen in de komende nieuwsbrieven ingaan op enkele tekstuele (en theologische) verschillen in de vertaling (b.v. tussen rooms-katholiek en protestants), maar ook nieuwere versies (hertalingen) van dit belangrijke gebed laten zien. Waar leggen zij de nadruk op? Wat voegen zij toe? Wat laten zij weg? Wat formuleren zij anders?

Een concept beleidsplan voor een toekomstbestendige Remonstrantse Broederschap

Bram Rutgers van der Loeff

Op zaterdagmiddag 26 september vond in de Geertekerk in Utrecht een Algemene Vergadering (AV) van Beraad plaats. Onderwerp van Beraad was de concept-nota

'Remonstranten, een bezielde verband. Beleidsplan 2020-2030'. Aan deze AV van Beraad werd deelgenomen door ruim 70 deelnemers in de Geertekerk – waaronder drie of vier uit Den Haag - en ruim 60 digitale deelnemers - waaronder minstens zes leden of vrienden uit Den Haag. Van twee Haagse deelnemers treft u hieronder impressies van deze AV aan. Ook in latere Nieuwsbrieven zal dit onderwerp nogmaals aan bod komen.

De behandelde concept-nota kan worden opgevraagd bij de administratie. Hetzelfde geldt voor de reacties op dit concept van ds Antje van der Hoek en van Bram Rutgers van der Loeff. De huidige concept-nota is een vervolgstap in een proces dat ca twee jaar geleden begon. Het is (momenteel) de bedoeling dat de besluitvorming over dit Beleidsplan plaatsvindt tijdens de AV van Bestuur op zaterdag 28 november. Een voorbespreking voor deze landelijke AV zal plaatsvinden tijdens onze Haagse AV op zondag 8 november, na de dienst.

Impressie 1 van de 400e AV

Madzy van der Kooy

Een leeg aandoende Geertekerk, met de moderne, gemakkelijk te verplaatsen stoelen op 1,5 meter in de ruimte geplaatst. Kaal, maar coronaproof, vier koffieschenkpunten en lunch in papieren zakjes....

De vergadering verliep soepel. Iedereen die (her)benoemd moest worden werd ook (her)benoemd. Raymond Fokkens vertrok als lid van de Commissie tot de Zaken (CoZa). Er zit echter weer iemand uit Den Haag in de CoZa, dat is nu Pieter Jöbsis als lid van de taakgroep PGI: (Predikanten, Gemeenten en Innovatie). Een Taakgroep, die belangrijk zal worden, als het beleidsplan, waar we 's middags over spraken in november wordt aangenomen.

En ja, waarover spraken zij? Over het tweede conceptplan, dat herschreven en verbeterd is na de eerste versie van deze zomer.

Een paar belangrijke punten: wat is nou toch dat remonstrantse gedachtegoed? Voor ons bekenden in (remonstrants) Jeruzalem staat dat er duidelijk in: de beginselverklaring, de geloofsbelijdenis van 2006 en voor sommigen ook het Mission Statement; maar ja, leg dat maar eens aan je (klein)kinderen of buitentaanders uit.... De schrijvers van de nota zullen er nog een harde dobber aan hebben daar iets moois van te maken, want meestal zijn we er goed in te omschrijven wat we níet zijn (niet dogmatisch, om maar eens iets te noemen), maar dat is nog wat anders dan het in positieve zin te formuleren.

Daarnaast was vernieuwing een belangrijk thema: is alleen wat nieuw is goed en is dat dan

V.l.n.r. Annemarie Gerretsen, algemeen secretaris, Joan Muysken, dagvoorzitter en Raymond Fokkens

per definitie goed? Hoe gaat het met samenwerking; regionaal met andere remonstrantse gemeenten of lokaal met andere geloofsgemeenschappen? Kortom, punten die aandacht behoeven en krijgen en ongetwijfeld aan de orde komen in de volgende nota, die in november aan de AV van Bestuur wordt voorgelegd.

Impressie 2 van de landelijke AV

Margreet Jonkers

De hoofdvraag van deze dag was natuurlijk: hoe krijgen we het voor elkaar om het remonstrants gedachtengoed door te geven aan volgende generaties?

Een van de predikanten stelde de vraag naar het fundament van ons gedachtengoed. Het antwoord luidde: de Beginselverklaring in eerste instantie; in tweede instantie de Belijdenis uit 2006 en het Mission statement.

Nu kan ik het niet laten om op dit moment even persoonlijk te worden en te zeggen, dat mijn hart opsprong van blijdschap. Halverwege de jaren '90 heb ik namelijk meegemaakt dat alle remonstranten hun stem moesten uitbrengen om ja of nee te zeggen tegen het schrappen van het zinnetje *'geworteld in het evangelie van Jezus Christus'* (= onderdeel van de Beginselverklaring). Wat was ik blij dat 'mijn' gemeente (Delft) in meerderheid stemde voor behoud!!

Echter, toen ik begin '90 aantrad aldaar werd mij gevraagd een kring te leiden over de gnostici. Ik heb toen gezegd dat ik daartoe niet in staat was... Waarmee gezegd wil zijn dat openheid en verdraagzaamheid andere grenzen stellen aan de machtsverhoudingen en de professionaliteit dan in het algemeen in onze netwerkmaatschappij met zijn neoliberalisme worden gesteld!

Onze dominee Antje vroeg om lichte Bijbelse taal die buitenstaanders zou kunnen bereiken. En ons kerkenraadslid Bram wees erop dat Jezus een voorbeeld bij uitstek is van een inspirator!

De thesaurier van onze Broederschap vertelde uit rijke ervaring dat gemeenten het hebben moeten van hun lokale context en dat de leden en vrienden vrolijk kunnen blijven zolang het licht niet uitgaat.

Ook dat was mij uit het hart gegrepen! Realiteitszin gecombineerd met aanpassingsvermogen kan ons helpen de komende jaren door te komen. Eventuele aansluiting bij de PKN zou weer in zicht kunnen komen, maar over beslissingen in de toekomst valt nu in deze coronatijd natuurlijk weinig te voorspellen.

In haar slotwoord zei Kirsten Slettenaar dat bezorgdheid niet het laatste woord moest hebben. Integendeel: vertrouwen moet onze veerkracht blijven stutten. Zij droeg het Onze Vader van Huub Oosterhuis voor, waarvan de laatste woorden luiden: *'Van U is de toekomst. Kome wat komt'*.

Babbel

Margreet Jonkers

Onlangs had ik een lang gesprek met een lid van onze gemeente. Zij woont in een verzorgingshuis, is chronisch ziek en op leeftijd en niet meer in staat om voor zichzelf te zorgen. Ze heeft een lang, werkzaam leven achter de rug en is al vele jaren lid van onze gemeente.

Ter sprake kwam hoe moeilijk het is om afhankelijk te worden van anderen, wanneer je altijd zelfstandig bent geweest. Het valt niet mee om je te schikken als je in de 80 bent! Een extra moeilijkheid vormt de kwaliteit van de zorg. Deze laat nogal eens te wensen over en dat geeft aanleiding tot botsingen.

Omdat ik zelf veel ervaring heb opgedaan - zowel in verzorgd worden als in verzorgen -, en omdat er een vertrouwensrelatie gegroeid is tussen dit gemeentelid en mij, kon ik haar zeggen dat ze zich een slechte naam op de hals haalt als ze te vaak botst met de leidinggevenden en met de verzorgers zelf.

Ik hoop toch zo dat ze haar voordeel doet met dit inzicht!

Kanselbloemen

Ziekenhuisopname en / of andere redenen om kanselbloemen te laten sturen? Dit kunt u doorgeven aan mevrouw Maud Römer, tel 070-3855490, of e-mail: Maud.s.romer@gmail.com

Redactie: Peter Kelderman, Ria Edelman en Miriam van Dam.

Remonstranten Den Haag, Laan van Meerdervoort 955, 2564 AJ Den Haag
Website: <https://denhaag.remonstranten.nl> -E-mail: remonden Haag@hetnet.nl
Facebook: Remonstranten Den Haag
Telefoon 070 325 07 79